

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВИПУСКНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОГО
ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ІХ

ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО - ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
**«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА СУЧАСНОЇ
ЮРИСПРУДЕНЦІЇ»**

15 вересня - 15 жовтня 2016 року

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**АСОЦІАЦІЯ ВИПУСКНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**МАТЕРІАЛИ ІХ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА СУЧАСНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ»**

*Харків
2016*

УДК 340.12.001
ББК 67.0
П 78

Відповідальні за випуск:

О.О. Нанарова – член Секретаріату Асоціації випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
П 78 Матеріали ІХ Всеукраїнської наукової конференції «Теорія та практика сучасної юриспруденції». – Х.: Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого – Харків: 2016. – 216 с.

Тези друкуються мовою авторів у авторській редакції.

Адреса редакційної колегії: вул. Пушкінська, 77, к. 222п, м. Харків, 61024, Україна.

УДК 340.12.001
ББК 67.0

© Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

варто визнати, що розвиток комунікаційної діяльності суду є одним із пріоритетних напрямів у налагодженні роботи даної установи. Цілком обґрунтовано проводити активну просвітницьку діяльність, ознайомлювати молодше покоління, у тому числі і студентів, із організацією та діяльністю суду. Враховуючи глобальне розповсюдження соціальних мереж, можливо звернути увагу на створення мережевих комунікацій, а саме через інтернет-ресурси Facebook, Twitter, YouTube. Адже саме такі новітні засоби скоро стануть основним доступним та оперативним джерелом інформації для суспільства.

Щодо такого фактора, як відкритість і доступність, також можна зазначити, що хорошою справою може стати постійне публікування прес-релізів кожного конкретного судового рішення. Готувати такі тексти можуть помічники суддів за допомогою самих суддів, і слугуватимуть в якості довідкової інформації про результат і мотивацію рішення. Отже, підводячи межу питання соціальних комунікацій у суді, можливо виділити такі рекомендації. Перше, що можна зробити, – налагодити роботу спеціального судового прес-центру, створити та розповсюдити повномасштабну мережу прес-секретарів у судах та забезпечити належну координацію їхньої діяльності, зайнятися напрацюванням комунікаційної стратегії судів, налагодити постійну взаємодію з загальнонаціональними та регіональними масмедіа, час від часу проводити комунікаційні заходи в судах, піклуватися про професійне зростання прес-секретарів, а також залучати суспільство до відкритого діалогу та вирішення питань діяльності судової влади.

Науковий керівник: ас. Дудченко О.Ю.

В.В. СТЕЦЕНКО,
здобувач кафедри організації
судових та правоохоронних органів
Національного юридичного
університету
імені Ярослава Мудрого

Основні напрями функціонування органів прокуратури України

Орієнтиром для визначення напрямів функціонування органів прокуратури України є основоположні конституційні настанови, а саме: людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (ст.3 Конституції України). Система прав і свобод людини і громадянина, що гарантуються Конституцією України, розроблена з урахуванням відповідних міжнародно-правових актів: Загальної декларації прав людини (1948 р.), Міжнародного пакту про громадянські та політичні права (1966 р.), Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права (1966 р.), Європейської конвенції про права людини і основні свободи (1950 р.), Паризької хартії для нової Європи

(1990 р.) та ін. Також держава гарантує захист прав людини і громадянина за допомогою державних органів, у тому числі і органів прокуратури, так як функції прокуратури є похідними від функцій держави- функції охорони прав і свобод людини і громадянина, функції забезпечення режиму законності і правопорядку та ін. Конституційне закріплення функцій прокуратури визначає правові рамки її діяльності, що спрямовується на побудову відносин довіри між прокуратурою і населенням, зобов'язанням органів прокуратури у своїй діяльності правам людини й основоположним свободам. Наявність у прокуратури владних повноважень сприяє забезпеченню ефективності правозахисної та правоохоронної діяльності, швидкому реагуванню при усуненні правопорушень та їх наслідків, а у кінцевому результаті притягнення правопорушників до відповідальності.

Захист прокуратурою прав і свобод громадян відбувається здебільшого під час нагляду за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, та полягають у збалансованості суспільних інтересів та інтересів окремих громадян; у визначенні певних меж втручання посадових осіб у сферу приватних інтересів особи; у наявності особливостей у правовому положенні різних учасників кримінального процесу що потребує різного ступеню охорони і захисту.

Головне призначення органів прокуратури - захист прав і свобод людини і громадянина, чітко простежується у правових основах діяльності прокуратури України, до яких належать: Конституція України, Закон України «Про прокуратуру», процесуальне законодавство, міжнародно - правові договори, рішення Конституційного суду України, підзаконні акти, відомчі акти Генерального прокурора України, міжнародно-правові стандарти діяльності прокуратури. Для будь-якого державного інституту одним із чільних питань є визначення його завдань, через які найбільш повно і чітко розкривається його функціональне призначення. Прокуратура України не є винятком, вона також має власні спеціальні завдання, що відображають її місце та роль у механізмі держави. У ст.1 Закону України «Про прокуратуру» вказується, що прокуратура України становить єдину систему, яка в порядку, передбаченому законом, здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави.

Головне призначення прокуратури відображено і в засадах організації та діяльності органів прокуратури України (стаття 3 ЗУ «Про прокуратуру»), що являють собою основоположні вимоги щодо призначення прокуратури у державі і суспільстві, а також закріплюють завдання і повноваження прокурорів, зміст і характер прокурорської діяльності. Характеризуючи найважливіші, необхідно зупинитись на засаді верховенства права та визнанні людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканності і безпеки найвищою соціальною цінністю. Виходячи з цього, правозахисна діяльність прокурора відображена у здійсненні ним представницької функції, який згідно зі ст.23 ЗУ «Про прокуратуру» має право представляти інтереси громадянина у суді у випадках, якщо громадянин не спроможний самотійно захистити свої

порушені чи оспорювані права або реалізувати процесуальні повноваження через недосягнення повноліття, недієздатність або обмежену дієздатність, а законні представники або органи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси такої особи, не здійснюють або неналежним чином здійснюють її захист. Це також має прояв при здійсненні нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень, у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

Важливою правовою основою діяльності органів прокуратури є кримінально-процесуальне законодавство, де окреслено завдання та повноваження діяльності прокурора у досудовому розслідуванні, що спрямовується на захист прав і свобод людини, а саме на захист і охорону прав учасників кримінального провадження: потерпілого та його представника, законного представника; підозрюваного, обвинуваченого, його захисника та законного представника; цивільного позивача, його представника та законного представника; цивільного відповідача та його представника; особу, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, та її захисника; представника юридичної особи, щодо якої здійснюється кримінальне провадження; заявника. Обмеження конституційних прав і свобод громадян під час проведення досудового слідства зумовлює органи прокуратури здійснювати наглядову діяльність у формі процесуального керівництва з метою усунення і попередження порушень закону органами які провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство. Доведено, що функція нагляду за вказаними органами має комплексний характер що втілюється не тільки у захисті прав учасників кримінального процесу, а має охоплювати і процес запобігання майбутнім злочинним порушенням прав інших громадян.

Накази Генерального прокурора України є також важливою складовою регулювання правозахисної діяльності. Очевидно, що приведення функцій прокуратури у відповідність європейським стандартам зумовило те, що функція нагляду за додержанням і застосуванням законів отримала правозахисний характер, закріпленню якого сприяв наказ Генерального прокурора України від 12 квітня 2011 року №3 гн «Про організацію правозахисної діяльності органів прокуратури України», який став основоположним документом у справі поступового переходу органів прокуратури від наглядової функції до правозахисної діяльності поза межами кримінально-правової сфери.

До групи міжнародно-правових актів спеціального спрямування належать акти, які регулюють організацію і діяльність прокуратури як органу державної влади та сприяють рівноправному кримінальному правосуддю та ефективному захисту громадян від злочинності. Це Рекомендація Res (2012) 11 Комітету міністрів державам-учасникам «Про роль публічних обвинувачів поза системою кримінальної юстиції», Рекомендація Res (2000) 19 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо ролі прокуратури в системі кримінального правосуддя, Рекомендація Парламентської Асамблеї Ради

Європи «Про роль служби публічних обвинувачів в демократичному суспільстві, заснованому на верховенстві права», «Керівні принципи, що стосуються ролі осіб, які здійснюють судові розслідування» та ін.

З огляду на ситуацію, яка склалася в Україні, стан прав і свобод людини перебуває у полі зору очільників держави. 25 серпня 2015 року Президент України своїм Указом № 501/2015 затвердив Національну стратегію у сфері прав людини. У цьому документі в котрий раз підкреслюється, що забезпечення прав і свобод людини визнається державою основним чинником у визначенні державної політики. Також, акцентована увага на подальшому вдосконаленні діяльності держави у напрямі утвердження і забезпечення прав і свобод людини та створення дієвого механізму для їх захисту. Головна увага приділена тому, що вказана стратегія базується на принципі забезпечення своєчасного реагування на нові виклики, що прямо відбивається і на діяльності прокуратури у царині захисту та охорони прав і свобод людини. На це вказують стратегічні напрями Стратегії, зокрема це протидія катуванням, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню. Вказується, що відсутність ефективного розслідування злочинів та недостатньо ефективна система попередження і захисту від катувань створюють атмосферу безкарності та призводять до поширення цього явища, що прямо пов'язано з діяльністю прокуратури. Одним із стратегічних напрямів вказаного документа є забезпечення права на свободу та особисту недоторканість, що пов'язується, зокрема, і з практикою недотримання процесуального законодавства працівниками правоохоронних органів, на що неодмінно повинна реагувати прокуратура шляхом приведення у відповідність із міжнародними стандартами процедури затримання і тримання особи під вартою та припинення практики незареєстрованих затримань.

У підсумку маємо наголосити, що результативність функціонування органів прокуратури означає відповідальність, контрольованість, ефективність у досягненні мети свого існування - служіння людям і суспільству. Основою результативності має стати авторитет прокуратури у системі захисту прав і свобод людини і громадянина, авторитет, за який необхідно постійно боротися шляхом чесної праці.

Література.

1) Конституція України [Текст] : від 28 черв. 1996р.// Відом. Верхов. Ради України. - 1996. - №30. - Ст.141.

2) Соколенко О.Л. Захист прав громадян у діяльності правоохоронних органів України: адміністративно-правові засади: монографія / О.О. Соколенко. - Х. : НікаНова, 2012. - 534 с.

3) Лапкін А.В. Правові основи прокурорської діяльності : наук.-практ. посіб. / А.В. Лапкін; за ред. П.М. Каркача. - 2-ге вид., змінене і допов.- Х. : Право, 2014. - 336 с.

4) Паршак С.А. Процесуальний порядок забезпечення прав учасників кримінального провадження під час закінчення досудового розслідування:

монографія / С.А. Паршак / за загальною редакцією доктора юридичних наук, професора О.О. Юхна. - Харків : Панов, 2016. - 204 с.

5) М.В. Руденко. Правозахисна діяльність прокуратури: проблеми реформування. // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (№735. Серія: ПРАВО. Випуск №1. 2006 рік. стр.8-12.)

6) Г.С. Рибалко. Форми і методи захисту прокуратурою прав і свобод людини і громадянина. // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна №872. Серія: Право. Випуск № 6, 2009 рік. С.45-49.

7) Каркач П. М. Основні конституційні функції прокуратури України : навч. посіб. / П. М. Каркач. – Харків : Право, 2014. – 248 с.

8) Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини : Указ Президента України від 25.08.2015 р. № 501/2015 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 69. – Ст. 2257.

ШЕВЦОВА Я.О.,

головний спеціаліст Національної школи судів України, здобувач кафедри організації судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ГРОМАДСЬКА РАДА ДОБРОЧЕСНОСТІ – НОВИЙ ІНСТИТУТ В СУДОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

30 вересня 2016 року набрали чинності оновлені редакції основних нормативно – правових актів, які регулюють діяльність судової системи країни – оновлена редакція Конституції України (в частині правосуддя) та Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402 – VIII. Новий етап судової реформи в Україні характеризується зокрема створенням громадського інституту в судовій системі - Громадської ради доброчесності.

Статтею 87 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402 – VIII обумовлені основні засади формування та діяльності новоствореного органу.

Ціль та повноваження.

З метою визначення здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді Вищою кваліфікаційною комісією суддів України проводиться кваліфікаційне оцінювання суддів за критеріями: компетентність (професійна, особиста, соціальна тощо); професійна етика; доброчесність.

Задля сприяння Вищій кваліфікаційній комісії суддів України у встановленні відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності утворюється Громадська рада доброчесності.